

Hvor brydes den negative sociale arv bedst?

I en undersøgelse¹ af negativ social arv dokumenterer AE-rådet, at der er store geografiske forskelle på, hvor mange unge, der bryder med den negative sociale arv og får en uddannelse efter grundskolen til trods for, at de har ufaglærte forældre. Det er nærliggende at tro, at kommunernes økonomiske prioritering af børneområdet har betydning for andelen af mønsterbrydere. Derfor har FOA undersøgt, om der er en sammenhæng mellem kommunernes pasningsudgifter pr. barn og andelen af mønsterbrydere. Desuden har FOA spurgt de fem kommuner, der ligger henholdsvis i toppen og bunden af mønsterbryderskalan, hvordan de arbejder med negativ social arv. Tre kommuner har svaret.

Analysens hovedresultater:

- Der er ingen statistisk sammenhæng mellem kommunernes pasningsudgifter pr. barn og andelen af mønsterbrydere med undtagelse af region Sjælland.
- Pædagogisk fokus, kommunestørrelse, tværfagligt samarbejde, praktikpladser samt kommunernes socioøkonomiske profiler fremhæves som parametre, der har betydning i arbejdet med negativ social arv.

¹ AE. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (11. september 2014). Vest- og midtjyder er bedst til at bryde den sociale arv.
http://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_vest-og-midtjyder-er-bedst-til-at-bryde-den-sociale-arv.pdf

KONTAKT Rapport udarbejdet af:
FOA Kampagne og Analyse

Sanne Nørgaard Laursen
Tlf. 46 97 26 71

Kasper Manniche
Tlf. 46 97 24 15

Kommunernes andel af mønsterbrydere

Der er store geografiske forskelle på, hvor mange unge, der bryder med den negative sociale arv og får en uddannelse efter grundskolen til trods for, at de har ufaglærte forældre. Det er særligt Midt- og Vestjylland, der har succes med at bryde den negative sociale arv, mens Sjælland og Lolland Falster har flere, der sidder fast i det negative mønster.

I tabel 1 ses de 20 kommuner, der ligger henholdsvis i toppen og bunden af mønsterbryderskalaen. Med en andel på 8 ud af 10 mønsterbrydere er Dragør den kommune, der har størst succes med at bryde den negative sociale arv. Omvendt ses den mindste reduktion i negativ social arv i Nyborg kommune, hvor knap 4 ud af 10 bryder uddannelsesmønstret. Det er altså over dobbelt så mange unge med ufaglærte forældre, der får en uddannelse i kommunen, der har størst succes med at bryde den negative sociale arv sammenlignet med kommunen, der har mindst succes med at bryde den negative sociale arv.

Tabel 1 Top og bund for kommuner med flest og færrest mønsterbrydere

Top	Pct.	Bund	Pct.
Dragør	80	Nyborg	37,3
Odder	72	Stevns	39,5
Skanderborg	69,4	Odsherred	41,8
Allerød	66,7	Tårnby	42,9
Egedal	66,7	Køge	43,2
Ishøj	65,9	Guldborgsund	43,6
Lyngby-Taarbæk	65,4	Frederiksberg	43,8
Hedensted	65,3	Ballerup	44,6
Struer	64,9	Ringsted	44,8
Solrød	64,7	Helsingør	46,1
Frederikshavn	64,4	Vejle	46,2
Varde	64,4	Gribskov	46,6
Thisted	64,4	Hørsholm	46,7
Furesø	64,3	Halsnæs	46,9
Favrskov	64	Frederikssund	47,6
Assens	63,5	København	47,7
Albertslund	61,9	Hjørring	47,7
Herning	61,9	Vordingborg	48
Holstebro	61,4	Rudersdal	48
Nordfyns	61,1	Brønderslev	48,3

Anm.: Kommunen er den kommune den 25-årige boede i som 16-årig, dvs. i 2004. Andel mønsterbrydere er her defineret som andelen af de 25-årige, hvis forældre var ufaglærte, da den 25-årige var 16 år, som har fuldført enten en gymnasial, erhvervs- eller videregående uddannelse.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Er det kun et spørgsmål om penge?

Da den tidlige indsats er helt central i forhold til at bryde den negative sociale arv, er det oplagt at pege på kommunernes økonomiske prioritering af børneområdet som årsag til, at unge får en uddannelse til trods for, at deres forældre er ufaglærte. FOA har derfor sammenholdt kommunernes pasningsudgifter pr. barn i alderen 0-10 år i 1993, dvs. når børnene er 4-5 år gamle, og kommunernes andel af mønsterbrydere i 2014, hvor børnene er blevet 25 år gamle. Der er imidlertid ikke noget, der tyder på, at kommuner, der bruger flere penge pr. barn automatisk får en større andel af mønsterbrydere. Det viser statistiske analyser af sammenhængen mellem kommunernes pasningsudgifter pr. barn og andelen af mønsterbrydere på landsplan, dvs. når alle kommunerne medtages i analysen. Resultatet bekræftes desuden, når analysen udføres på kommuner opdelt i regioner.

Undtagelsen er region Sjælland. I region Sjælland ser det faktisk ud til at være et spørgsmål om penge, da der er en statistisk sammenhæng mellem pasningsudgifter pr. barn og andelen af mønsterbrydere. Det vil sige, at flere penge brugt pr. barn betyder større andel af mønsterbrydere. Der er dog tale om en noget svag sammenhæng, og tallene viser ingen markant sammenhæng mellem pasningsudgifter pr. barn og andelen af mønsterbrydere for de øvrige regioner og for hele landet.

Andre parametre, der har betydning for reduktion af negativ social arv

Det er dog væsentligt at pointere, at kommunerne varierer på mange andre parametre end geografi og økonomi, og der kan være stor forskel på, i hvor høj grad kommunerne har aktivt fokus på at gøre op med den negative sociale arv.

FOA har derfor spurgt de fem kommuner, der ligger i henholdsvis toppen og bunden af mønsterbryderskalaen, hvordan de arbejder med negativ social arv, og hvad de mener spiller en rolle i forhold til at bryde det negative mønster. Vi har fået svar fra Odder og Allerød kommune, der begge er blandt de fem kommuner, der har størst succes med at bryde den negative sociale arv samt Nyborg Kommune, der er den kommune, der ifølge AE-rådets undersøgelse, har den laveste andel af mønsterbrydere.

Ændret pædagogisk fokus

Hverken Odder, Allerød eller Nyborg kommune har opstillet konkrete politiske mål i forhold til at reducere den negative sociale arv, men de arbejder alle aktivt med social inklusion. Både Allerød og Odder Kommune forklarer, at de har lavet et skifte i deres pædagogiske indsats på henholdsvis dagtilbuds- og skoleområdet. På skoleområdet skiftede Odder kommune for adskillige år siden fra at have fokus på barnet/den unge og dennes vanskeligheder til i stedet at fokusere på den kontekst barnet er i og, hvad de voksne kan gøre for at ændre situationen. Ligeledes oplyser Allerød kommune, at kommunens støttekorps har ændret sin indsats fra at være behandlingsorienteret til at være konsultativ, hvor der er fokus på at øge rummeligheden i børnenes fællesskab. Begge kommuner har altså lavet et aktivt pædagogisk skifte, hvor man har bevæget sig væk fra udelukkende at have fokus på det socialt udsatte barn som problem til også at have fokus på omgivelserne.

Tværfagligt samarbejde og kommunestørrelse

Både Allerød og Odder kommune fremhæver, at det tværfaglige samarbejde er rigtig vigtigt i arbejdet med negativ social arv. Odder kommune pointerer, at de er en meget lille kommune og derfor er tæt på borgerne. Hermed har de nemt ved at arbejde på tværs af sundsplejen, PPR, socialrådgivere etc. Netop dette mener de er en af årsagerne til kommunens høje placering på mønsterbryderskalaen. Allerød kommune fremhæver også vigtigheden af det tværfaglige samarbejde. Dog ser de netop det tværfaglige samarbejde på decentralt hold som en af de største udfordringer rent ressourcemæssigt, da der skal være tilstrækkelig tid til at koordinere den pædagogiske indsats omkring det enkelte barn.

Praktikpladser og kommunernes socioøkonomiske profiler

Nyborg kommune udtaler, at de har problemer med at skaffe praktikpladser til de unge. Netop dette betragter kommunen som et problem i forhold til at reducere den negative sociale arv, da en stor del af de unge i Nyborg kommune går på uddannelser, der kræver praktikpladser. Derudover nævner Nyborg kommune også, at den voksne befolkning i kommunen er dårligere uddannet end landsgennemsnittet. De påpeger, at man bliver nødt til at tage højde for dette, når man snakker om negativ social arv. Allerød kommune henleder også opmærksomheden på demografi og socioøkonomiske faktorer. De udtaler, at kommunens demografiske og socioøkonomiske profil giver et godt udgangspunkt for den indsats, der varetages i dagtilbud og skoler.

Metode

Datagrundlag

De statistiske analyser af sammenhængen mellem kommunernes pasningsudgifter pr. barn og kommunernes andel af mønsterbrydere er foretaget på data fra AE-rådet samt tal fra noegletal.dk.

Rundspørgeren til de fem kommuner, der ligger henholdsvis i toppen og bunden af mønsterbryderskalaen er hoveddagligt foretaget på mail i februar/marts 2015. Forinden blev kommunerne kontaktet pr. telefon angående deltagelse. Tre kommuner, Allerød, Odsherred og Nyborg kommune, besvarede spørgsmålene.

Analysemetode

De statistiske regressionsanalyser er foretaget i statistikprogrammet SPSS. Regressionsanalyserne skal tolkes med forbehold for, at der ikke er inddraget kontrolvariable.